

bekapcsolása esetén a 2. alatti védekezés el nem fogadása esetén is mellőzheti azonban a bíróság mint feleslegest az abbanhagyásban való marasztalást, ha a 3. alatti tényállás megállapítást nyer. Ez esetben tehát alperesnek mindössze az addig felmerült költségeket kell fedeznie.

Az abbanhagyás kérdése körül felmerült problémáknál nézetünk szerint az eldöntendő kérdés kizárólag a fenn, vagy fenn nem forgó ismétlődés veszélyének bírói eldöntésére szorítkozhat.

Dr. Bányász István.

Védi-e a római egyezmény az előadóművész teljesítményét?

Balás P. Elemér a „Jogállam” 1935. május—júniusi számában megjelent Dr. Szalai Emil „Előadóművész, gramofonlemez, rádió” című könyvéről írott kitünő bírálatában kiter Szalai Emil könyvének a római konferenciával kapcsolatos fejtegetéseire is. Balás igazat ad Szalainak abban, hogy a római egyezmény sem szövege, sem intenciója szerint nem terjed ki az előadóművésznek teljesítményéhez való viszonyára. Ennek a felfogásnak a helyességét azzal indokolja a bírálat szerzője — még pedig a Curia P. I. 1333/1935. sz. ítéletével egyetértően, — hogy a római konferencia az előadóművész teljesítményének védelme szempontjából csak „óhajt” terjesztett elő. Szalai szerint kizárólag a római egyezmény az irányadó abban a tekintetben, hogy kik részesülnek szerzői jogi védelemben és kizárólag az egyezmény szövegéből állapítható meg az, hogy ki tekinthető „szerzőnek”. Minthogy az előadóművész a római egyezmény szerint nem tekinthető szerzőnek és minthogy szerinte nemzetközi egyezményeket nem lehet kiterjesztőleg értelmezni, a külföldi előadóművész nem élvezheti nálunk a Sz. T. 8. §-ában biztosított jogvédelmet. Balás P. Elemér ez okfejtésre csak azt jegyzi meg, hogy a kérdés nem könnyű, mert annak az eldöntését kívánja, hogy van-e hatálya a külföldiek javára egy nemzetközi egyezményt kiterjesztő értelmű jogszabálynak a belföldön. A felvetett kérdésről szerinte Sz. T.-ünk nemzetközi vonatkozású rendelkezései nem szólnak.

Mielőtt a Balás P. Elemér által felvetett problémára a válaszadást megkísérelnök, vissza kell térnünk Szalai Emil okfejtésének kiindulási pontjára. Szalai Emil az álláspontját azzal indokolja — miként fentebb említettem —, hogy a római konferencia alkalmával a tagállamok az előadóművész jogvédelmének az egyezménybe való felvételére irányuló olasz javaslat elutasításával egyidejűleg azt az óhajt fejezték ki, hogy a nemzeti államok gondoskodjanak erről a jogvédelemről. Ebből a tényből Szalai szerint argumentum a contrario — amely felfogást egyébként a kir. Kúria is magáénak vallotta —, az következik, hogy a római egyezmény az előadóművész teljesítményét nem védi. Az argumentum a contraria támaszkodó okoskodás azonban ritkán vezet az igazság felismeréséhez és a jelen esetben sem mutatja a helyes álláspontot. Az igaz, hogy a római egyezmény nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint az előadóművész teljesítménye bármily vonatkozásban is jogvédelemben volna részesítendő. Ebből a negatívumból azonban, vala-

mint abból a körülményből, hogy a római konferencia az olasz javaslatot elutasította és hogy a jogvédelem tekintetében csak „óhajt” nyilvánított, távolról sem következtethető az, hogy a Berni Unió kötelekébe tartozó azon állam, amelyik saját előadóművészenek szerzői jogi védelmet nyújt, a római egyezmény alapján ne volna köteles a Berni Unió kötelekébe tartozó külföldi előadóművészt a belföldön a belföldi előadóművésszel egyenlő jogvédelemben részesíteni. A római egyezmény 4. cikke szerint ugyanis az Unió valamelyik országának kötelekébe tartozó szerző a mű származásának országán kívül eső többi országban azokat a jogokat élvezi, amelyeket a vonatkozó törvények belföldinek most vagy ezután megadnak, valamint azokat a jogokat is, amelyeket a berni, illetve római egyezmény külön megad. Az egyezmény 1. cikke szerint a szerződő országok irodalmi és művészeti művekre vonatkozó szerzői jogok védelme végett egyesülnek Unióban. Az egyezmény védelme tehát az irodalmi és művészeti műveket illető szerzői jogokra vonatkozik. A két szakasz egybevetéséből nyilvánvaló, hogy valamely tagállam kötelekébe tartozó irodalmi vagy művészeti mű szerzője a többi tagállamban az esetben igényelhet a saját műve részére szerzői jogvédelmet, ha azt az irodalmi vagy művészeti művet annak az államnak, amelyben a jogvédelmet igényli, törvénye szerzői jogvédelemben részesíti és ez esetben ugyanarra a jogvédelemre tarthat igényt, amilyen ez utóbbi állam szerzőjét megilleti. Az egyezmény tehát külföldinek minimumként azt a jogot kívánja biztosítani, amit a belföldi élvez. A 2. cikk 2. bekezdése szerint valamely irodalmi vagy művészeti mű alkalmazásai (adaptálásai), zenei átdolgozásai vagy egyéb átalakításai stb. — az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül — az eredeti művekkel egyenlő védelemben részesülnek. A 2. cikk ehhez még hozzáfűzi, hogy a szerződő országok kötelesek a fentemlített művek védelmét biztosítani. Az egyezmény azonban nem mondja meg, hogy mi tekintendő alkalmazásnak vagy átalakításnak stb., még pedig nyilvánvalólag azért nem, mert az erre vonatkozó taxatiót vagy meghatározást az egyes nemzeti államok törvényeire kívánta bízni. Nem lehet kétség aziránt, hogy a magyar Sz. T. 8. §-a az előadóművész teljesítményének gramofonlemezre való átvitelét alkalmazásnak és pedig olyan alkalmazásnak tekintti, amelynek szerzője az előadóművész. Ennélfogva külföldi előadóművész nálunk az egyezmény 2. cikkének 2. bekezdése, illetve a 4. cikk 1. bekezdése alapján feltétlenül igényt tarthat a Sz. T. 8. §-ában belföldi előadóművész részére biztosított jogvédelemre, még pedig akkor is, ha a lemez első ízben külföldön jelent volna meg. Ennek az álláspontnak távolról sem mond ellent az, hogy a római konferencia az említett olasz javaslatot elutasította. Az olasz javaslat elfogadása ugyanis azt jelentette volna, hogy a Berni Unió kötelekébe tartozó minden állam köteles az előadóművész teljesítményét jogvédelemben részesíteni. Ezt a római konferencia nem kívánta. Ebből azonban argumentum a contrario nem lehet arra következtetni, hogy azok az államok, amelyek miként hazánk, az előadóművész teljesítményét bizonyos vonatkozásban az ere-

deti mű alkalmazásának tekintik, ne volnának kötve a római egyezmény 2. cikke 2. bekezdésének helyes értelmezése mellett ahhoz, hogy a külföldi előadóművészeknek is ugyanolyan jogvédelmet nyujtsanak, mint a belföldinek.

Lögyen itt szabad kitérnem arra, hogy szerintem a külföldi előadóművészt a lemezre felvett teljesítményét illetően a rádió útján való közlés megengedésének kizárólagos joga a római egyezmény alapján nálunk az esetben is megilletné, ha a magyar Sz. T. a belföldinek e tekintetben jogvédelmet nem nyujtana. (Az említett kúriai ítélet szerint a belföldi előadóművészt ilyen jog nem illeti meg.) Az egyezmény 4. cikkének 1. bekezdése szerint a külföldi azokat a jogokat is élvezi, amelyeket az egyezmény külön megad. Ilyen külön megadott jog a 11. a) cikkben biztosított azon joga a szerzőnek, amely szerint kizárólagosan ő van jogosítva arra, hogy művének a nyilvánossággal rádió útján való közlését megengedje. Ezzel a rendelkezésével az egyezmény a rádió útján való közlés megengedésének jogát egy sui generis szerzői joggá tette. Az egyezmény 2. cikkének 2. bekezdése szerint természetesen a 11. a) cikkben teremtett sui generis szerzői jog kiterjed az eredeti mű alkalmazásaira is. Minthogy pedig az alkalmazás mikénti értelmezése tekintetében a nemzeti törvény az irányadó, szerintem nálunk az előadóművész joggal hivatkozhatik a 11. a) cikkben biztosított jogvédelemre.

Mint mondtam Szalai szerint a külföldi előadóművész a 8. §-ban biztosított jogvédelemre nálunk egyáltalán nem tarthat igényt. Ezt az álláspontját az olasz javaslat elutasítására vonatkozó érvén kívül azzal is indokolja, hogy kizárólag az egyezmény szövegéből állapítható meg az, hogy kik részesülnek szerzői jogi védelemben és hogy kik tekinthetők szerzőknek. Ez az okoskodás azonban szerintem nem mond semmit. Az egyezmény ugyanis nem tartalmaz arravonatkozó meghatározást, hogy kit tekint szerzőnek éppúgy miként hogy nem mondja meg azt sem, hogy mi tekintendő alkalmazásnak. Hogy ki tekintendő szerzőnek és mi tekintendő védett alkalmazásnak azt mindenkoron a nemzeti törvény határozza meg és a nemzeti törvényben biztosított jogvédelem az egyezmény 4. cikkének 1. bekezdése értelmében illeti meg a külföldit is. Az ellenkező álláspont sértené a Tréu und Glauben elvét, de kétségtelenül sértené a római egyezmény intencióját is, mert hiszen az egyezmény legalább is olyan jogokat akart biztosítani a külföldi állampolgár javára, mint amely jogok a belföldit megilletik. Az egyezmény 4. cikke azzal kezdődik, hogy „az Unió valamelyik országának kötelekébe tartozó szerzők”. Nem találok olyan érvet, amely amellett az álláspont mellett szólna, hogy a 4. cikk alkalmazása szempontjából azok, akiket az Unió kötelekébe tartozó valamelyik állam törvénye produktumaik után szerzőknek tekint, ne volnának a Berni Unió alkalmazása szempontjából „szerzők” és így nem tarthatnának igényt a 4. cikkben biztosított jogvédelemre. A német, az osztrák, a svájci szerzői törvény az előadóművész tevékenységének gramofonlemezre való átvitelét alkalmazásnak, illetve átdolgozásnak (Bearbeitung) tekinti és az alkalmazás il-

letve átdolgozás szerzőjeként az előadóművészt ismeri el. Nem tudjuk elképzelni ezek után, hogy milyen alapon tagadhatnók meg pl. a német előadóművésztől, akit a német szerzői törvény szerzőnek tekint, nálunk a 8. §-ban biztosított jogvédelmet akkor, amidőn az Unio 4. cikkének 1. bekezdése szerint az Unio valamelyik országának kötelékébe tartozó szerző a mű származási országán kívül eső többi országban azokat a jogokat élvezzi, amelyeket a vonatkozó törvények a belföldieknek megadnak. De szerintem nemcsak annak az államnak az előadóművésze tarthat nálunk a 8. §-ban biztosított jogvédelemre igényt, amelyik állam a saját törvényeiben az előadóművészt bizonyos vonatkozásban szerzőnek tekinti, hanem ezt a jogvédelmet a Berni Unio kötelékébe tartozó minden állam előadóművésze igényelheti nálunk, mert azt, hogy ki tekintendő szerzőnek, annak az államnak a nemzeti törvénye határozza meg, ahol a jogvédelmet igénylik. Az olyan felfogás, amely szerint az „alkalmazás” vagy a „szerző” fogalma másként volna értelmezendő a magyar állampolgár esetében és másként, ha az Unio kötelékébe tartozó, valamelyik ország állampolgáráról van szó, nézetem szerint nemcsak a Berni Unio rendelkezésével és szellemével ellenkezik, hanem a törvényt magyarázatra vonatkozó általános jogszabályokkal és a méltányossággal is, sőt ellenkezik a külföldi szerzőkkel szemben fennálló Treu und Glauben elvével is.

A dán rádiótársaság ellen egyes nem dán gramofongyárak szerzői jogbitorlás miatt pert indítottak, mert a rádiótársaság lemezeit tilalmuk dacára közvetítette. A dán szerzői törvény szerzői jogot ad annak, aki valamely művet mechanikai készülékre átvész és magát az átvitelt a mű védett alkalmazásának ismeri el. A dán bíróság el is marasztalta alperest szerzői jogbitorlás miatt és jöllehet a felperesek az átvitelt Dánián kívül eszközölték és olyan lemezekre kértek védelmet, amelyek először nem Dániában jelentek meg és a felperesek is mind külföldiek voltak, a dán bíróság mégsem vetette fel a törvény kétféle értelmezésének még a lehetőségét sem. Az alkalmazásnak vagy átdolgozásnak a dán törvényben megjelölt formáját sem említi a Berni Unio és a dán bíróság mégis természetesnek találta azt, hogy az Unio kötelékébe tartozó külföldi szerzőknek, akik a Berni Unio 4. cikkére hivatkoztak, Dániában a dán szerzői törvény által az ottani állampolgárok részére biztosított, jogvédelmet megadja.

Ezzel úgy vélem, feleltem Balás P. Elemér ama nyitvahagyott kérdésére is, legalább a tárgyalt konkrét esetre vonatkozóan, hogy van-e hatálya a külföldiek javára egy nemzetközi egyezményt kiterjesztő értelmű belföldi jogszabálynak a belföldön. A római egyezmény 4. cikke azt mutatja, hogy ez a nemzetközi szerződés a külföldinek legalább is azt a jogvédelmet akarta biztosítani a többi országban, amelyet ezek az országok a saját állampolgáruknak nyújtanak. A római egyezmény nem rendelkezik az előadóművész jogvédelméről, de nem is zárja ki azt. Az egyezmény intenciója és a méltányosság minden körülmények között a Sz. T. 8. §-ának a Berni Unio kötelékébe tartozó külföldiekre is kiterjedő érvényessége mellett szól.

még akkor is, ha ezzel a külföldi javára egy nemzetközi egyezményt kiterjesztően értelmeztünk is volna. A nemzetközi szerződés intenciója és a méltányosság határozzák meg azt, hogy mely esetben tekintendő hatályosnak a nemzetközi egyezményt kiterjesztő belföldi jogszabály a belföldön.

Dr. Trebits Herbert.

A Te. 49. §-a, mint megelőző törvényben biztosított jog hatályosulásának akadálya. A végrehajtási törvény 119. §-ának utolsó bekezdése szerint: „Ha a törvényes zálogjoggal bíró valamely követelésnek valódisága vonatik kétségbe, a megfelelő összeg bírói letétbe helyezése mellett, a követelő keresetének az illetékes bíróság előtt, a végzés jogerőre emelkedésétől és amennyiben a követelés még le nem járt, a végzésben kitüntetendő lejárat naptól számított 30 napi zárlatidő alatt leendő megindítására utasítatik. *Ezen per az érdekeltek beavatkozási jogának épségében maradása mellett a végrehajtást szenvedő ellen indítandó.*”

A bírói gyakorlat úgy tartja, hogy a végrehajtató beavatkozási joga egyedül alkalmas annak megakadályozására, hogy a perre utasított és a végrehajtást szenvedő a végrehajtató érdekeit kijátsszák. Természetesen végrehajtaton általában mindazok az „érdekeltek” értendők, akiknek a Vht. 119. §. értelmében beavatkozási joguk van.) Éppen ezért a gyakorlat nem fogadja el a perre utasított követelés igazolásának azt a módját, amikor a perre utasított u. n. perenkívüli bírói egységet produkál, vagyis ha a perre utasított és a végrehajtást szenvedő a járásbíróság előtt idézés nélkül megjelennek és ott bírói egységet kötnek. (Bp. Tvszék 21. Pf. 6617/1927.; J. H. I. 1328.)

Elfogadja ellenben már a követelésnek mulasztási ítélettel történő igazolását, tekintve, hogy ilyenkor „a végrehajtató az íktató hivatalban meggyőződhetik a végrehajtást szenvedő ellen indított per megindultáról és így beavatkozási jogát érvényesítheti.” (Bp. Tszék 21. Pf. 1994/1927; J. H. I. 1329.) Ugyanezen elgondolás alapján a peres egység és az elismerés alapján hozott ítélet is kellő módon igazolja a perre utasított követelését, tekintet nélkül arra, hogy az perfelvételi, vagy érdemes tárgyaláson kötöttet, illetőleg hozatott. (V. ö. Bp. Tvszék 21. Pf. 6421/1931. sz.; Medzihradsky Jenő: Jogesetek a Jt. és a Te. köréből. I. évf. 1. sz. 7. eset.)

A végrehajtató beavatkozási jogának megvédése szempontjából már ehhez a gyakorlathoz is szó fér, mert pusztán azon az alapon, hogy a főljástrom irodában tudomást szerezhet a per megindításáról, nem eléggé megnyugtató akkor, amikor éppen kijátszások meggátlása forog szóban. Előfordulhat u. i., hogy a perre utasított különböző egyformán illetékes bíróságok között választhat a per megindítása szempontjából. Ha pl. házbérvkövetelést érvényesít a perre utasított hitelező, akkor az nem csupán a végrehajtást szenvedő lakhelyén perelhető (Pp. 19. §.), hanem az ingatlan fekvési helyének bírósága előtt is (Pp. 41. §.), ami más-más városban is lehet s így a fenti jog-